

# **ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ»**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Протокол засідання Правління  
ГО «Освіта ХХІ століття»  
29.06.2026 № 2

## **ПРОГРАМА**

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників  
закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію  
державного стандарту базової середньої освіти  
«Викладання навчальних предметів “Українська мова”,  
“Українська література” за освітньою програмою науково-педагогічного  
проєкту “Інтелект України”»**

Харків–2026

**Розробники:** науково-педагогічний проєкт «Інтелект України» (проєктна група у складі Гавриш Ірини Володимирівни — доктора педагогічних наук, професора, наукового керівника науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» (далі — Проєкт), директора науково-дослідного інституту експериментальної дидактики Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди; Щербакової Олени Олександрівни — доктора психологічних наук, професора, першого заступника керівника Проєкту, провідного наукового співробітника ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», Семихат Наталії Вікторівни — керівника творчої групи авторів з розробки та експериментальної апробації навчально-методичних комплектів із дисциплін мовно-літературної освітньої галузі для 1–11 класів, що працюють за освітньою програмою Проєкту, учителя української мови та літератури, історії, магістрантки кафедри психології).

**Напрями підвищення кваліфікації:** розвиток та вдосконалення загальних та професійних компетентностей педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти, відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 №1225), що забезпечують реалізацію державного стандарту базової середньої освіти та здійснення освітнього процесу за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України».

**Розроблено з урахуванням типової програми:** Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10. 2022 № 904.

**Термін дії програми:** з 01.07.2026 року до 01.07.2031 року.

**Рецензенти:**

**Пастушенко Наталія**, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-педагогічної роботи Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

**Писько Інга**, учитель-методист, учитель української мови та літератури вищої категорії Бучанського ліцею № 4 Бучанської міської ради Київської області.

## **1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**

**Актуальність програми** зумовлена необхідністю забезпечення якісної професійної підготовки педагогічних працівників для реалізації викладання навчальних предметів «Українська мова», «Українська література» за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» в умовах модернізації загальної середньої освіти, упровадження компетентнісного підходу, цифрової трансформації освіти, подолання освітніх втрат, гарантування психологічної безпеки та підтримки всіх учасників освітнього процесу.

Українська мова та українська література є ключовими складниками мовно-літературної освітньої галузі базової середньої освіти та відіграють визначальну роль у формуванні особистості учня, його громадянської, культурної й комунікативної компетентностей. Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, їх вивчення спрямоване не лише на засвоєння мовних знань і літературних творів, а й на розвиток уміння ефективно спілкуватися державною мовою, критично аналізувати та інтерпретувати тексти різних типів, висловлювати власну позицію, аргументувати думки, працювати з інформацією та медіатекстами.

В умовах трансформації сучасної освіти, спричиненої суспільними змінами, необхідністю забезпечення безперервності навчання та реалізації завдань Нової української школи, особливої ваги набуває професійна підтримка педагогів. Актуальність Програми зумовлена потребою підвищення їхньої готовності до роботи в різних форматах освітнього процесу (очному, дистанційному та змішаному), подолання освітніх втрат, створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища, а також збереження фізичного та психічного благополуччя всіх учасників освітнього процесу.

Серед ключових професійних викликів, на подолання яких спрямована Програма, можна виокремити такі:

забезпечення якісного навчання української мови та літератури в умовах різних форм організації освітнього процесу;

подолання освітніх втрат, що виникли внаслідок пандемії, воєнного стану та вимушеного переміщення учнів;

упровадження компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти;

розвиток читацької, мовленнєвої, комунікативної, медійної та інформаційної компетентностей учнів;

використання сучасних цифрових технологій, електронних освітніх ресурсів і інструментів штучного інтелекту для організації ефективного навчання;

формування критичного мислення, медіаграмотності та академічної доброчесності учнів;

підтримка мотивації школярів до вивчення української мови та літератури через застосування інтерактивних, дослідницьких і проєктних методик;

створення психологічно безпечного освітнього середовища, що сприяє розвитку стійкості (резильєнтності), емоційного благополуччя та культури ненасильницької комунікації;

розвиток професійної компетентності вчителя, його готовності до безперервного професійного вдосконалення, рефлексії та обміну ефективними педагогічними практиками;

інтеграція національно-патріотичного, громадянського та ціннісного компонентів у викладання української мови й літератури, що сприяє формуванню української ідентичності та активної громадянської позиції учнів.

Отже, зміст Програми відповідає сучасним державним пріоритетам у сфері освіти та спрямований на розвиток професійних компетентностей учителя, необхідних для якісної реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Її опанування забезпечить готовність педагогів до ефективної роботи в умовах постійних змін, використання сучасних освітніх технологій, підтримки навчальних досягнень учнів і забезпечення їхнього гармонійного розвитку.

**Цільова група:** педагогічні працівники загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» та викладатимуть предмети «Українська мова», «Українська література».

**Обсяг (тривалість):** 30 годин / 1 ECTS-кредит.

**Особливості реалізації програми:** Програма реалізується на засадах андрагогічного, особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів, що забезпечує її практичну спрямованість. Це дозволяє враховувати наявний професійний досвід слухачів і спрямовує їх на безпосереднє застосування здобутих знань у власній педагогічній практиці. Навчання передбачає активну участь слухачів у практичних заняттях, аналізі професійних ситуацій (case study), моделюванні педагогічних ситуацій, майстер-класах, брифінгах, груповій та індивідуальній роботі, виконанні практичних завдань, розробленні фрагментів уроків і рефлексії власної професійної діяльності.

Набір слухачів на навчання здійснюється за наступними критеріями: учитель / учителька викладає (розпочинає викладати) предмети «Українська мова», «Українська література» за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», не проходив / не проходила курси за цією програмою останні 5 років або потребує оновлення знань через зміни нормативно-правової бази.

Тривалість програми: інтенсивна (короткостроковий курс, 2 тижні, з інтенсивним графіком навчання).

До викладання залучаються фахівці (тренери), які пройшли попередню підготовку з викладання Програми.

**Форма підвищення кваліфікації:** інституційна (очна / очно-дистанційна / дистанційна).

**Мета підвищення кваліфікації:** професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей слухачів курсів необхідних для розбудови компетентнісно орієнтованої школи, відповідно до Концепції «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р, та на основі нормативно-правових актів із питань функціонування національної системи освіти, зокрема Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898.

**Завдання підвищення кваліфікації:**

забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»;

поглибити і розширити знання концептуальних і методичних засад предметів «Українська мова», «Українська література»;

сформувати готовність до проектування й реалізації компетентнісно орієнтованого освітнього процесу в 5–9 класах;

активізувати розвиток професійних якостей вчителів закладів загальної середньої освіти та вміння добирати й застосовувати сучасні педагогічні технології, цифрові інструменти й методики подолання освітніх втрат;

удосконалити здатність організовувати безпечне, психологічно комфортне, здоров'язбережувальне освітнє середовище;

розвинути вміння здійснювати педагогічне партнерство з учнями, батьками, колегами та іншими учасниками освітнього процесу;

удосконалити навички аналізу, самооцінювання та рефлексії власної професійної діяльності;

забезпечити готовність педагогічних працівників до безперервного професійного розвитку.

**Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:** мовно-комунікативна (А1), предметно-методична (А2), інформаційно-цифрова (А3), психологічна (Б1), емоційно-етична (Б2), педагогічне партнерство (Б3), здоров'язбережувальна (В2), прогностична (Г1), організаційна (Г2), оцінювально-аналітична (Г3), здатність до навчання впродовж життя (Д1) відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.

До загальних і професійних компетентностей, що мають бути сформовані (вдосконалені) в результаті реалізації Програми, належать:

**соціально-громадянська компетентність** — розуміння сутності громадянського суспільства; опанування знань про права і свободи людини; усвідомлення глобальних (зокрема, екологічних) проблем людства й можливостей особистої участі в їхньому розв'язанні; визнання громадянського суспільства,

громадянського обов'язку та власної гідності як особистісних цінностей громадянина України; сформованість умінь ефективної та конструктивної участі в суспільному розвитку, визначення проблемних питань у соціокультурній і професійній сферах життєдіяльності людини та винайдення шляхів їхнього розв'язання; здатність до ефективної роботи в команді, запобігання і розв'язування конфліктів завдяки компромісам;

**загальнокультурна компетентність** — здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід і почуття за допомогою мистецтва; спроможність усвідомлювати особисту національну ідентичність як підґрунтя позитивного ставлення та поваги до представників інших культур;

**підприємницька компетентність** — уміння генерувати нові ідеї та ініціативи й утілювати їх з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства та держави;

**інформаційно-цифрова компетентність** — здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства; опанування різноманітних способів подання інформації, її візуалізації з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

**професійно-педагогічна компетентність** — обізнаність щодо новітніх науково обґрунтованих відомостей з педагогіки, психології, педагогічної інноватики, методик створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному особистісному становленню дітей середнього шкільного віку; здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів базової школи;

**мовно-комунікативна професійна компетентність** — опанування системних знань про норми й типи професійно-педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності здобувачів освіти; сформованість умінь вислуховувати, відстоювати власну позицію з використанням різних прийомів розмірковувань та аргументації; розвиненість культури професійно-педагогічного спілкування; здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (сформованість відповідних знань, вербальних і невербальних умінь та навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);

**психологічно-фасилітативна компетентність** — усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного й морального здоров'я суб'єктів освітнього процесу; здатність сприяти їхньому творчому становленню, вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти.

**Очікувані результати навчання:** узагальнено в таблиці 1.

Таблиця 1

**Очікувані результати підвищення кваліфікації  
педагогічних працівників  
закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію  
державного стандарту базової середньої освіти  
«Викладання навчальних предметів “Українська мова”,  
“Українська література” за освітньою програмою науково-педагогічного  
проєкту “Інтелект України”»**

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Знання<br/>й<br/>розуміння</b> | <p>Нормативно-правових засад організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;</p> <p>сучасних тенденцій розвитку української освіти, принципів Нової української школи та компетентнісного підходу;</p> <p>концептуальних засад і методичних особливостей предметів «Українська мова», «Українська література» у 5–9 класах;</p> <p>особливостей освітньої програми науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»;</p> <p>педагогічних технологій, що застосовуються під час викладання предметів «Українська мова», «Українська література» у 5–9 класах;</p> <p>підходів до організації очного, дистанційного та змішаного навчання, подолання освітніх втрат, формування ключової компетентності «уміння вчитися», розвитку критичного мислення, STEM-орієнтованого навчання та психологічної підтримки учнів в умовах сучасних суспільних викликів;</p> <p>основних механізмів функціонування й реалізації компетентнісної парадигми навчання і процесів, пов'язаних із формуванням, розвитком і вдосконаленням в учнів предметно-змістових, життєвих компетенцій;</p> <p>концепції інклюзивної гуманітарної освіти;</p> <p>техніки вдумливого читання, аналізу візуальних джерел та раціонального аудіювання</p> |
| <b>Розвинені<br/>вміння</b>       | <p>Проектувати й організовувати освітній процес на засадах компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, інтегрованого та інноваційного підходів;</p> <p>добирати й застосовувати методики викладання предметів «Українська мова», «Українська література» відповідно до вікових особливостей учнів 5–9 класів;</p> <p>моделювати, проводити й аналізувати уроки за авторськими технологіями освітньої програми науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»;</p> <p>використовувати цифрові інструменти для організації очного, дистанційного та змішаного навчання;</p> <p>визначати освітні втрати, добирати способи їх надолуження та проектування індивідуалізованих освітніх траєкторій учнів;</p> <p>застосовувати технологій формування в учнів уміння вчитися, критичного мислення, позитивного мислення, емоційного інтелекту та навичок співпраці;</p> <p>здійснювати моніторинг ефективності освітнього процесу та презентувати особливості освітньої програми науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»;</p> <p>оперувати базовою термінологією;</p> <p>застосовувати інноваційні педагогічні технології з метою формування в учнів дослідницьких здібностей і творчого сприйняття;</p>                  |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         | інтегрувати медіаграмотність в мовну освіту учнів;<br>вдало поєднувати традиційні та інноваційні технології;<br>аналізувати педагогічну діяльність (власну і колег), виявляти раціональні ідеї;<br>проводити експериментальну, дослідницьку та апробаційну роботи з використанням відповідних методик                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Диспозиції (цінності, ставлення)</b> | Усвідомлення цінності якісної освіти, гідності людини, безпеки, здоров'я, незалежності України та професійної відповідальності педагога;<br>готовність діяти на засадах педагогічної етики, дитиноцентризму, педагогіки партнерства, академічної доброчесності та поваги до різноманітності, права вибору, просування полікультурності);<br>відкритість до інновацій, професійної рефлексії, взаємонавчання та безперервного професійного розвитку;<br>здатність підтримувати учнів, колег і батьків в умовах сучасних суспільних викликів, сприяти згуртованості та створенню безпечного освітнього середовища;<br>усвідомлення системної самоосвіти як складової професійного іміджу педагога сучасного освітнього закладу;<br>рефлексія власної педагогічної практики, прагнення до постійного професійного саморозвитку;<br>готовність до змін, гнучкість, креативність |

### **Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.**

Система оцінювання результатів підвищення кваліфікації слухачів побудована на компетентнісному підході та спрямована на визначення рівня сформованості професійних знань, умінь і здатності застосовувати їх у практичній діяльності. Оцінювання результатів навчання слухачів здійснюється на засадах об'єктивності, справедливості, прозорості та повної відповідності меті й очікуваним результатам.

Умовою успішного завершення курсу є відвідування не менше 90 % навчальних занять; виконання всіх обов'язкових практичних завдань, успішне проходження підсумкового тестування та підсумкового захисту мініпроєкту «Мої уроки “Українська мова”, “Українська література” у 5–9 класах за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту “Інтелект України”».

**Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:** сертифікат підвищення кваліфікації встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 ECTS, що відповідає вимогам пункту 13 постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21.08.2019 р. № 800 (зі змінами).

**Вартість:** безоплатно.



## 2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Таблиця 2

**Навчальний план курсів підвищення кваліфікації  
педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які  
забезпечують реалізацію державного стандарту базової середньої освіти  
«Викладання навчальних предметів “Українська мова”,  
“Українська література” за освітньою програмою науково-педагогічного  
проєкту “Інтелект України”»**

| Назва<br>навчальних тем                                                                                                                                       | Кількість годин |                      |                      |                      |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------|----------------------|----------------------|-------|
|                                                                                                                                                               | Лекції          | Практичні<br>заняття | Самостійна<br>робота | Контрольні<br>заходи | Разом |
| 1                                                                                                                                                             | 2               | 3                    | 4                    | 5                    | 6     |
| <b>МОДУЛЬ 1. Соціально-гуманітарний модуль</b>                                                                                                                |                 |                      |                      |                      |       |
| 1.1. Гуманістичні цінності в умовах сучасних суспільних викликів. Нормативно-правова база та актуальні питання освіти в Україні                               | 1               |                      | 1                    |                      | 2     |
| 1.2. Очне, дистанційне та змішане навчання: теоретико-методологічні й технологічні аспекти ефективності                                                       | 1               | 1                    |                      |                      | 2     |
| 1.3. Модульний контроль за соціально-гуманітарним блоком. Брифінг «Освітня програма науково-педагогічного проєкту “Інтелект України”. Запитуйте — відповімо!» |                 |                      |                      | 2                    | 2     |
| Разом за модулем                                                                                                                                              | 2               | 1                    | 1                    | 2                    | 6     |
| <b>МОДУЛЬ 2. Професійний модуль</b>                                                                                                                           |                 |                      |                      |                      |       |
| 2.1. Індивідуалізована технологія повного засвоєння знань, умінь і навичок як засіб подолання освітніх втрат учнів                                            | 0,5             | 1,5                  |                      |                      | 2     |
| 2.2. Технологія формування ключової компетентності «уміння вчитися» як пріоритетний напрям реалізації компетентнісного підходу в освіті                       | 0,5             | 1,5                  |                      |                      | 2     |
| 2.3. Теоретико-методологічні засади викладання предметів «Українська мова», «Українська література» у 5–9 класах за освітньою програмою науково-              | 2               |                      |                      |                      | 2     |

|                                                                                                                                                                                                                                             |          |          |          |          |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| педагогічного проєкту<br>«Інтелект України»                                                                                                                                                                                                 |          |          |          |          |          |
| <b>1</b>                                                                                                                                                                                                                                    | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> | <b>6</b> |
| 2.4. Методичні основи<br>реалізації предметів<br>«Українська мова»,<br>«Українська література» у 5–9<br>класах за освітньою<br>програмою науково-<br>педагогічного проєкту<br>«Інтелект України»                                            |          | 4        |          |          | 4        |
| 2.5. Реалізація педагогіки<br>партнерства в освітній програмі<br>науково-педагогічного проєкту<br>«Інтелект України»                                                                                                                        | 1        |          |          |          | 1        |
| 2.6. Майстер-класи<br>з проведення уроків предметів<br>«Українська мова»,<br>«Українська література» за<br>освітньою програмою науково-<br>педагогічного проєкту<br>«Інтелект України»                                                      |          | 3        |          |          | 3        |
| 2.7. Дидактичний практикум:<br>захист індивідуального /<br>групового проєкту «Мої уроки<br>“Українська мова”,<br>“Українська література”<br>у 5–9 класах за освітньою<br>програмою науково-<br>педагогічного проєкту<br>“Інтелект України”» |          | 4        |          | 4        | 8        |
| Разом за модулем                                                                                                                                                                                                                            | 4        | 14       |          | 4        | 22       |
| <b>МОДУЛЬ 3. Діагностико-аналітичний модуль</b>                                                                                                                                                                                             |          |          |          |          |          |
| 3.1. Контрольно-підсумкові<br>заходи                                                                                                                                                                                                        |          |          |          | 2        | 2        |
| Разом за модулем                                                                                                                                                                                                                            |          |          |          | 2        | 2        |
| <b>Разом</b>                                                                                                                                                                                                                                | 6        | 15       | 1        | 8        | 30       |

### 3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

#### МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ МОДУЛЬ

*Соціально-гуманітарний модуль* (6 академічних годин) спрямований на забезпечення розвитку загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників, необхідних для реалізації державної освітньої політики, принципів Нової української школи, організації безпечного, психологічно комфортного та інклюзивного освітнього середовища, забезпечення якості освіти й ефективної професійної діяльності в умовах сучасних суспільних викликів.

Зміст модуля розроблено на засадах андрагогічного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, диференційованого, аксіологічного та акмеологічного підходів із поєднанням теоретичної підготовки, практичної діяльності, професійної рефлексії та обміну педагогічним досвідом.

Модуль охоплює три взаємопов'язані теми, що забезпечують розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників щодо реалізації державної освітньої політики, організації освітнього процесу в різних формах навчання, забезпечення якості освіти, подолання освітніх втрат та професійного розвитку. Брифінг «Освітня програма науково-педагогічного проєкту “Інтелект України”. Запитуйте — відповімо!».

**Тема 1.1. Гуманістичні цінності в умовах сучасних суспільних викликів. Нормативно-правова база та актуальні питання освіти в Україні**

**Ключові питання теми:** Сучасна державна освітня політика України. Законодавче забезпечення функціонування системи загальної середньої освіти. Основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», професійного стандарту вчителя та інших нормативно-правових актів. Освітні галузі. Концепція Нової української школи. Педагогіка партнерства, дитиноцентризм. Сутнісні ознаки компетентностей. Формування та розвиток ключових компетентностей. Освітня програма науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» базової середньої освіти, адаптаційного циклу (5–6 класи). Освітня програма базової середньої освіти науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» Цикл базового предметного навчання базової середньої освіти (7–9 класи). Типовий навчальний план. Освітня програма закладу освіти: структура та зміст. Робочий навчальний план. Навчальні програми «Українська мова», «Українська література» для 5–9 класів для закладів загальної середньої освіти, що працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України», їх зміст та структура.

**Тема 1.2. Очне, дистанційне та змішане навчання: теоретико-методологічні й технологічні аспекти ефективності.**

**Ключові питання теми:** Особливості організації очної, дистанційної та змішаної форм навчання. Безпечне освітнє середовище та цифрова безпека.

Сучасні цифрові інструменти організації освітнього процесу. Індивідуальні освітні траєкторії здобувачів освіти. Адаптація змісту навчання до освітніх потреб учнів. Забезпечення академічної доброчесності та психологічної безпеки під час різних форм навчання.

**Тема 1.3. Модульний контроль за соціально-гуманітарним блоком Брифінг «Освітня програма науково-педагогічного проєкту “Інтелект України”. Запитуйте — відповімо!».**

**Ключові питання теми:** Брифінг. Нормативно-правова база та актуальні питання здійснення професійної діяльності за освітньою програмою «Інтелект України». Теоретико-методологічні та технологічні аспекти ефективності різних форм освіти в умовах сучасних суспільних викликів.

## **МОДУЛЬ 2. ПРОФЕСІЙНИЙ МОДУЛЬ**

*Професійний модуль (22 академічні години) спрямований на розвиток предметно-методичної, проєктувальної, інформаційно-цифрової, оцінювально-аналітичної, інноваційної та рефлексивної компетентностей педагогічних працівників, необхідних для реалізації предметів «Українська мова», «Українська література» у 5–9 класах за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України». Зміст модуля розроблено відповідно до сучасних підходів до професійного розвитку педагогічних працівників, він ґрунтується на андрагогічному, компетентнісному, діяльнісному, особистісно орієнтованому, диференційованому й практико орієнтованому підходах.*

Модуль охоплює питання методології, теорії та практики викладання предметів «Українська мова», «Українська література», використання сучасних педагогічних технологій, цифрових інструментів, технологій подолання освітніх втрат, формувального оцінювання, педагогіки партнерства та розвитку професійної майстерності педагогічних працівників.

**Тема 2.1. Індивідуалізована технологія повного засвоєння знань, умінь і навичок як засіб подолання освітніх втрат учнів**

**Ключові питання теми:** Індивідуалізація освітнього процесу. Побудова індивідуальних освітніх траєкторій. Технологія повного засвоєння навчального матеріалу. Моніторинг навчальних досягнень учнів.

**Тема 2.2. Технологія формування ключової компетентності «уміння вчитися» як пріоритетний напрям реалізації компетентнісного підходу в освіті.**

**Ключові питання теми:** Формування навчальної самостійності. Розвиток метапредметних умінь. Раціональне читання. Організація самооцінювання. Рефлексія. Критичне мислення. Використання цифрових ресурсів.

**Тема 2.3. Теоретико-методологічні засади викладання предметів «Українська мова», «Українська література» у 5–9 класах за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»**

**Ключові питання теми:** Концепція предметів «Українська мова», «Українська література» за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України». Мета та завдання. Компетентнісне навчання.

**Тема 2.4. Методичні основи реалізації предметів «Українська мова», «Українська література» у 5–9 класах за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»**

**Ключові питання теми:** Планування уроків. Практичні інструменти та методики викладання предметів «Українська мова», «Українська література». Робота з навчально-методичними матеріалами.

**Тема 2.5. Реалізація педагогіки партнерства в освітній програмі науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»**

**Ключові питання теми:** Сутність та принципи педагогіки партнерства в межах проєкту. Форми взаємодії «вчитель–учень–батьки». Створення сприятливого психологічного клімату на уроках. Інструменти мотивації та підтримки успіху кожного учня.

**Тема 2.6. Майстер-класи з проведення уроків із предметів «Українська мова», «Українська література» за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»**

**Ключові питання теми:** Методика моделювання уроків із предметів «Українська мова», «Українська література». Демонстрування ефективних методів розвитку пам'яті, уваги та мислення. Використання мультимедійного контенту та специфічного дидактичного інструментарію проєкту. Аналіз та рефлексія продемонстрованих педагогічних технік.

**Тема 2.7. Дидактичний практикум: захист індивідуального / групового проєкту «Мої уроки “Українська мова”, “Українська література” у 5–9 класах за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту “Інтелект України”»**

**Ключові питання теми:** Підготовка та презентація індивідуального або групового проєкту. Аналіз методичних рішень. Самооцінювання. Взаємооцінювання. Обговорення результатів.

### МОДУЛЬ 3. ДІАГНОСТИКО-АНАЛІТИЧНИЙ МОДУЛЬ

*Діагностико-аналітичний модуль* (2 академічні години) спрямований на оцінювання результатів підвищення кваліфікації, визначення рівня сформованості загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників, узагальнення результатів навчання, професійну рефлексію та планування подальшого професійного розвитку.

Зміст модуля побудовано на засадах компетентнісного, діяльнісного, рефлексивного та андрагогічного підходів і передбачає застосування інструментів самооцінювання, взаємооцінювання, підсумкового оцінювання та аналізу професійних досягнень слухачів.

#### Тема 3.1. Контрольно-підсумкові заходи

**Ключові питання теми:** Підсумкове оцінювання результатів навчання за Програмою. Аналіз сформованості загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників. Самооцінювання та професійна рефлексія. Захист індивідуального або групового проєкту. Обговорення результатів навчання, визначення індивідуальних професійних потреб і напрямів подальшого професійного розвитку.

**Організаційні питання реалізації Програми.** Програма може реалізовуватися за очною, дистанційною та очно-дистанційною формами навчання.

*Очна форма* передбачає інтерактивні лекції, майстер-класи, тренінги, дискусії, конференції, захист індивідуальних / групових проєктів тощо.

*Дистанційна форма* містить заняття в синхронному та асинхронному режимах.

Навчання слухачів у синхронному режимі відбувається на платформі Zoom у мікрогрупах під керівництвом тренерів із використанням Zoom-конференцій. Для цього застосовують інтерактивні технології навчання. До кожного заняття додаються презентації, PDF-файли, тестові завдання для поточного діагностування рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу.

Навчання слухачів в асинхронному режимі здійснюється завдяки наданню слухачам доступу до архівів конференцій і навчально-методичних матеріалів. Слухач зобов'язаний виконати всі завдання тренера й відзвітувати йому про результат. У разі потреби тренер надає індивідуальні консультації слухачеві.

*Очно-дистанційна форма*, яку в сучасній андрагогіці вважають найефективнішою формою освіти дорослих, надає можливість поєднати переваги очної та дистанційної форм навчання.

## 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### *Нормативно-правові документи*

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.06.2026).
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січ. 2020 р. № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 21.06.2026)
3. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-p#Text> (дата звернення: 21.06.2026).
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p#Text> (дата звернення: 21.06.2026).
5. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21 серп. 2019 р. № 800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.06.2026).
6. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 21.06.2026).
7. Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0563729-23#Text> (дата звернення: 21.06.2026).
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників : наказ Міністерства освіти і науки України від 13.10.2025 № 1349. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/68e/f7d/691/68ef7d691553e835157456.pdf> (дата звернення: 21.06.2026).
9. Концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/novyny-posylannia/konceptualni-zasadi-movno-literaturnoyi-osvitnoyi-galuzi-ukrayinska-mova-ukrayinska-ta-zarubizna-literaturai.pdf> (дата звернення: 21.06.2026).

### *Основна література*

1. Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання : науково-методичний посібник. Київ : Либідь, 2003.
2. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні засади інноваційного розвитку загальної середньої освіти : монографія. Харків : Основа, 2018.

3. Гавриш І. В. Педагогіка успіху як стратегія розвитку сучасної української школи : навчально-методичний посібник. Харків : Основа, 2020.
4. Гавриш І. В., Даниленко Г. М., Щербакова О. О. Освітня програма науково-педагогічного проекту «Інтелект України» для базової середньої освіти (5–9 класи). Харків, 2024.
5. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків : Vivat, 2020.
6. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Знання України, 2010.
7. Максименко С. Д. Психологія особистості : підручник. Київ : КММ, 2017.
8. Морзе Н. В., Буйницька О. П. Цифрові технології в освіті. Київ : Університет імені Бориса Грінченка, 2020.
9. Пометун О. І. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : досвід та перспективи. Київ : К.І.С., 2004.
10. Сисоєва С. О. Освітні технології : навчально-методичний посібник. Київ : Міленіум, 2011.
11. STEM-освіта: теорія і практика : науково-методичний збірник / за ред. С. М. Довгого. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021.
12. Щербакова О. О. Психологічні засади формування стресостійкості учасників освітнього процесу в умовах суспільних криз : методичні рекомендації. Харків, 2024.

### *Додаткова література*

1. OECD. Future of Education and Skills 2030. Paris : OECD Publishing, 2019.
2. UNESCO. Reimagining our futures together: A New Social Contract for Education. Paris : UNESCO, 2021.
3. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. London : Routledge, 2009.
4. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. New York : Teachers College Press, 2020.
5. Новосьолова, В. (2026). Від знань до компетентностей: модернізація змісту навчання української мови у 7–9 класах. *Проблеми сучасного підручника*, (36), 55–70. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2026-36-55-70>
6. Штучний інтелект для мовної освіти  
[https://www.ecml.at/en/ECML-Programme/Programme-2024-2027/AI-for-language-education?utm\\_source=chatgpt.com](https://www.ecml.at/en/ECML-Programme/Programme-2024-2027/AI-for-language-education?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення: 21.06.2026).
7. Політика ЄС щодо багатомовності  
[https://translation.ec.europa.eu/languages-eu-why-multilingualism-matters/eu-multilingualism-policy-promoting-language-diversity-and-language-learning\\_en?utm\\_source=chatgpt.com](https://translation.ec.europa.eu/languages-eu-why-multilingualism-matters/eu-multilingualism-policy-promoting-language-diversity-and-language-learning_en?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення: 21.06.2026).